

УДК 341:378(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.3.42>

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО» В УКРАЇНІ

Чернега В.М.,

*в.о. завідувача кафедри міжнародного та приватного права
Київського університету права
Національної академії наук України,
доктор юридичних наук, професор
ORCID: 0000-0002-9118-6562*

Шаталова Л.М.,

*доцент кафедри міжнародного та приватного права
Київського університету права
Національної академії наук України,
кандидат юридичних наук, доцент
ORCID: 0000-0002-0327-4141*

Мельниченко О.В.,

*доцент кафедри міжнародного та приватного права
Київського університету права
Національної академії наук України,
кандидат юридичних наук
ORCID: 0000-0003-1217-1950*

Чернега В.М., Шаталова Л.М., Мельниченко О.В. Реалізація освітніх програм зі спеціальності «Міжнародне право» в Україні.

Статтю присвячено реалізації освітніх програм зі спеціальності «Міжнародне право» в Україні.

Метою дослідження є формування бачення реалізації освітніх програм зі спеціальності «Міжнародне право» в Україні.

Для реалізації мети наукової публікації застосовуються як загальнонаукові (аналіз, синтез, дедукція, індукція тощо), так і спеціально-юридичні (історико-правовий, порівняльно-правовий, формально-юридичний тощо) методи дослідження.

Розкрито мережу закладів вищої освіти України державної, комунальної та приватної форм власності, що на бакалаврському рівні реалізують освітньо-професійні програми зі спеціальності «Міжнародне право».

Розкрито мережу закладів вищої освіти України державної, комунальної та приватної форм власності, що на магістерському рівні реалізують освітньо-професійні програми зі спеціальності «Міжнародне право». Виявлено, що у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на магістерському рівні реалізуються як освітньо-професійні програми зі спеціальності «Міжнародне право», так і освітньо-наукові програми зі згаданої спеціальності.

Розкрито мережу закладів вищої освіти України державної, комунальної та приватної форм власності, що на третьому рівні реалізують освітньо-професійні програми зі спеціальності «Міжнародне право». Виявлено, що нині єдиною науковою установою в Україні, в якій на рівні «доктор філософії» реалізується освітньо-наукова програма «Міжнародне право», є Інститут держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України. Констатовано, що в Інституті законодавства Верховної Ради України впродовж тривалого часу здійснювалася підготовка кандидатів юридичних наук (докторів філософії) зі спеціальності «Міжнародне право».

Наголошено, що більшість найменувань освітніх програм, що реалізуються в північному, південному, східному та західному регіонах нашої держави збігається з назвою спеціальності («Міжнародне право»), за якою здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

Визначено, що предметом майбутніх наукових досліджень може бути потенціал освітніх програм зі спеціальності «Міжнародне право».

Ключові слова: заклади вищої освіти, міжнародне право, наукові інституції, освітньо-наукові програми, освітньо-професійні програми, реалізація освітніх програм, спеціальність.

Cherneha V.M., Shatalova L.M., Melnychenko O.V. Realization of educational programs in the specialty of «International Law» in Ukraine.

The article is devoted to the realization of educational programs in the specialty «International Law» in Ukraine.

The purpose of the study is to form an vision of the realization of educational programs in the specialty «International Law» in Ukraine.

To realization the purpose of the scientific publication, both general scientific (analysis, synthesis, deduction, induction, etc.) and special legal (historical and legal, comparative and legal, formal and legal, etc.) research methods are used.

The network of higher education institutions of Ukraine of state, municipal and private forms of ownership that realization educational and professional programs in the specialty «International Law» at the bachelor's level is disclosed.

The network of higher education institutions of Ukraine of state, municipal and private forms of ownership that realization educational and professional programs in the specialty «International Law» at the master's level is disclosed. It was found that both educational and professional programs in the specialty «International Law» and educational and scientific programs in the mentioned specialty are implemented at the Kyiv National Taras Shevchenko University at the master's level.

A network of higher education institutions of Ukraine of state, municipal and private forms of ownership is revealed, which realization educational and professional programs in the specialty «International Law» at the third level. It was found that currently the only scientific institution in Ukraine in which the educational and scientific program «International Law» is implemented at the « PhD» level is the V. M. Koretskyi Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine. It was found that the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine has been training Candidates of Legal Sciences (PhD) in the specialty «International Law» for a long time.

It is emphasized that most of the names of educational programs implemented in the northern, southern, eastern and western regions of our country coincide with the name of the specialty («International Law»), in which higher education applicants are trained.

Key words: higher education institutions, International Law, scientific institutions, educational and scientific programs, educational and professional programs, realization of educational programs, specialty.

Постановка проблеми. Вивчення міжнародного права за певною освітньо-професійною програмою (далі – ОПП) чи освітньо-науковою програмою (далі – ОНП) є актуальним у контексті кола проблем, з якими зіштовхуються суб'єкти міжнародних правовідносин. Адже, як наголошено в літературі, міжнародне співтовариство в XXI сторіччі все більше переймається: а) ідеями миру; б) зміцненням світового порядку; в) рівноправної співпраці держав; г) сталим розвитком цивілізації [2, с. 3].

Як справедливо зауважують наші сучасники, у Декларації Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури «Вища освіта в XXI столітті: підходи і практичні заходи» головним завданням держав-членів проголошено «забезпечення підготовки висококваліфікованих випускників і відповідальних громадян, спроможних задовольняти потреби у різних сферах людської діяльності шляхом надання можливості отримання відповідних кваліфікацій, включаючи професійну підготовку, що поєднують знання і навички високого рівня, на основі використання курсів і навчальних програм, які постійно адаптуються до сучасних і майбутніх потреб суспільства» [1, с. 16]. В Україні функціонує багато освітньо-наукових інституцій, що уможливають студіювання міжнародного права. Однак всеукраїнська «мапа» реалізації освітніх програм зі спеціальності «Міжнародне право» вимагає нашої пильної уваги.

Стан опрацювання проблематики. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що стан дослідження реалізації освітніх програм зі спеціальності «Міжнародне право» в Україні потребує спеціальної уваги з боку юридичної спільноти. Адже мета наявних наукових розроблень була іншою [3; 4; 5].

Мета дослідження полягає у формуванні бачення реалізації освітніх програм зі спеціальності «Міжнародне право» в Україні.

Виклад основного матеріалу. У столиці України на бакалаврському рівні реалізується багато ОПП зі спеціальності «Міжнародне право»:

- Державне некомерційне підприємство «Державний університет «Київський авіаційний інститут»;
- Державний торговельно-економічний університет;
- Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана;

- Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
- Київський столичний університет імені Бориса Грінченка;
- Київський університет інтелектуальної власності та права;
- Київський університет права Національної академії наук України;
- Маріупольський державний університет;
- Приватний заклад вищої освіти «Київський міжнародний університет».

Крім Києва та Київської області (м. Ірпінь, Державний податковий університет), ОПП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з однойменної спеціальності реалізуються в регіонах нашої держави, зокрема:

- у Вінниці (Донецький національний університет імені Василя Стуса);
- у Дніпрі (Університет митної справи та фінансів);
- у Запоріжжі (Класичний приватний університет);
- у Сумах (Сумський державний університет; Сумський національний аграрний університет);
- у південному регіоні України (Міжнародний гуманітарний університет; Національний університет «Одеська юридична академія»; Херсонський державний університет);
- у західному регіоні України (Державний вищий начальний заклад «Ужгородський національний університет»; Західноукраїнський національний університет; Львівський національний університет імені Івана Франка; Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича).

Більшість найменувань ОПП, що реалізуються на бакалаврському рівні в північному, південному, східному та західному регіонах нашої держави збігається з назвою спеціальності, за якою здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. «Бакалавр міжнародного права» є унікальною назвою ОПП, що реалізується на бакалаврському рівні в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Хмельницького.

У столиці України на магістерському рівні реалізується низка ОПП зі спеціальності «Міжнародне право»:

- Державне некомерційне підприємство «Державний університет «Київський авіаційний інститут»;
- Державний торговельно-економічний університет;
- Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана;
- Київський столичний університет імені Бориса Грінченка;
- Київський університет інтелектуальної власності та права;
- Київський університет права Національної академії наук України;
- Приватний заклад вищої освіти «Київський міжнародний університет»).

Принагідно відзначимо, що у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на магістерському рівні реалізуються як ОПП зі спеціальності «Міжнародне право», так і ОНП зі згаданої спеціальності.

У різних регіонах нашої держави на магістерському рівні реалізується низка ОПП зі спеціальності «Міжнародне право», зокрема:

- у Вінниці (Донецький національний університет імені Василя Стуса);
- у Дніпрі (Університет митної справи та фінансів);
- в Ужгороді (Державний вищий начальний заклад «Ужгородський національний університет»);
- у Запоріжжі (Класичний приватний університет);
- у Львові (Львівський національний університет імені Івана Франка; Львівський університет бізнесу та права);
- в Одесі (Міжнародний гуманітарний університет; Національний університет «Одеська юридична академія»);
- в Сумах (Сумський державний університет; Сумський національний аграрний університет);
- у Тернополі (Західноукраїнський національний університет);
- у Харкові (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна);
- у Чернівцях (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича);
- в Ірпіні (Державний податковий університет).

Більшість найменувань ОПП, що реалізуються на магістерському рівні в північному, південному, східному та західному регіонах нашої держави збігається з назвою спеціальності, за якою здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Натомість у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка поряд із ОПП «Міжнародне право», ОНП «Міжнародне право» також реалізуються ОПП «Міжнародне приватне право», ОПП «Міжнародне публічне право».

У столиці України на рівні «доктор філософії» реалізується низка ОНП зі спеціальності «Міжнародне право»:

- Державне некомерційне підприємство «Державний університет «Київський авіаційний інститут»;
- Державний торговельно-економічний університет;
- Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
- Київський університет права Національної академії наук України;
- Національний університет «Києво-Могилянська академія».

Помітно, що нині єдиною науковою установою в Україні, в якій на рівні «доктор філософії» реалізується ОНП «Міжнародне право», є Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національної академії наук України.

Якщо зробити екскурс в історію, то в Інституті законодавства Верховної Ради України впродовж тривалого часу здійснювалася підготовка кандидатів юридичних наук (докторів філософії) зі спеціальності «Міжнародне право».

У Київській області (у м. Ірпінь) на рівні «доктор філософії» реалізується ОНП «Міжнародне право» (Державний податковий університет).

У західному регіоні України на рівні «доктор філософії» реалізуються дві ОНП «Міжнародне право»:

- Львівський національний університет імені Івана Франка;
- Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.

У південному регіоні на рівні «доктор філософії» реалізуються дві ОНП «Міжнародне право»:

- Міжнародний гуманітарний університет;
- Національний університет «Одеська юридична академія».

У східному регіоні України на рівні «доктор філософії» реалізуються дві ОНП «Міжнародне право»:

- Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого;
- Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна.

На третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти назви всіх ОНП збігаються з назвою спеціальності.

Висновки. Мережа закладів вищої освіти України, що на бакалаврському рівні реалізують ОПП зі спеціальності «Міжнародне право» належить до різних форм власності.

Мережа закладів вищої освіти України, що на магістерському рівні реалізують ОПП зі спеціальності «Міжнародне право» належить до державної, комунальної та приватної форм власності. У Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на магістерському рівні реалізуються як ОПП зі спеціальності «Міжнародне право», так і ОНП зі згаданої спеціальності.

Мережа закладів вищої освіти України, що на третьому рівні вищої освіти реалізують ОПП зі спеціальності «Міжнародне право» належить до державної, комунальної та приватної форм власності. Нині єдиною науковою установою в Україні, в якій на рівні «доктор філософії» реалізується ОНП «Міжнародне право», є Інститут держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України. В Інституті законодавства Верховної Ради України впродовж тривалого часу здійснювалася підготовка кандидатів юридичних наук (докторів філософії) зі спеціальності «Міжнародне право».

Більшість найменувань освітніх програм, що реалізуються в північному, південному, східному та західному регіонах нашої держави збігається з назвою спеціальності, за якою здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

Предметом майбутніх наших наукових досліджень може бути потенціал освітніх програм «Міжнародне право» в Україні та за її межами, зокрема, в країнах Європейського Союзу й Організації економічного співробітництва та розвитку, Великої Британії та Сполучених Штатах Америки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т. / [В.В. Мицик, М.В. Буроменський, М.М. Гнатівський та ін.]; за заг. ред. В.В. Мицика. Харків: Право, 2018. Т. 2: Основні галузі. 2018. 624 с.
2. Теорія міжнародного права: навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О.В. Бігняка. Херсон: Видавництво «Гельветика», 2020. 224 с.
3. Міхневич Л.В., Шимон С.І. Нормативно-правовий і практичний виміри академічної кваліфікації науково-педагогічних працівників (на прикладі сфери юридичної освіти). *Український політико-правовий дискурс*. 2025. Вип. 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.151105368>.

4. Чернега В.М. Мережа закладів освіти з підготовки бакалаврів права та відповідність досягнень науково-педагогічних працівників ліцензійним умовам. *Наукові праці Київського авіаційного інституту. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2025. № 1(74). С. 257-265. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.74.19913>.
5. Шимон С.І., Лупало О.А. Юридичні аспекти забезпечення академічної відповідності кваліфікації науково-педагогічного працівника. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 85. Ч. 2. С. 132-137. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.2.19>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 4.01.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 26.01.2026
Дата публікації: 2.02.2026

© Чернега В.М., Шаталова Л.М., Мельниченко О.В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0